

LUMATIikka

Kokemuksellinen oppiminen Davín Kolbin mukaan

Melike Öz

LUMA-KESKUS SUOMI
LUMA-CENTER FINLAND
LUMA CENTRE FINLAND

HELSINGIN YLIOPISTO

Kokemuksellinen oppiminen

- David Kolb on yhdysvaltalainen kasvatustieteilijä, joka on perehtynyt kokemukselliseen oppimiseen. Hän toimii organisaatiokäyttämisen professorina Weatherhead School of Managementissa Case Western Reserve Universityssä ja on perustamansa Experience Based Learning Systems (EBLS) –järjestön puheenjohtaja.
- Kolbin teoria on saanut vaikutteita muun muassa John Deweyn, Kurt Lewinin ja Jean Piagetin teoksista. Hänen oppimisprosessinsa perustuu psykologiaan, filosofiaan ja fysiologiaan.
- Kolb määrittelee kokemuksellisen oppimisen lyhyesti prosessina, jossa tietoa rakennetaan uusien kokemusten kautta.
- Jokaisella oppimistilanteeseen tulevalle on etukäteen jonkinlainen mielikuva tai kokemus opiskeltavasta aiheesta. Opettajan tehtävänä onkin muuttaa tai täydentää oppijan päässä olevaa väärää tai puutteellista tietoa uutta asiaa opettaessaan. Yleensä uuden oppimisen esteenä on uusien ajatusten ristiriitaisuus aikaisemmin opitun kanssa.
- Oppiminen on sosiaalinen prosessi, joka perustuu huolellisesti kehitettyyn kokemukseen.
- Kokemuksellisen oppimisen kanssa samansuuntaisia oppimis- ja työskentelymuotoja ovat projektioppiminen, ongelmalähtöinen oppiminen, yhteisöllinen ja yhteistoiminnallinen oppiminen sekä erilaiset työssä ja tekemällä oppimisen mallit.

Kolbin kokemuksellisen oppimisen erityispiirteet

1. Oppiminen on jatkuva prosessi, jossa käsitteitä syntyy ja kehittyy kokemusten kautta. Oppiminen ei ole ainoastaan mitattavissa oleva lopputulos.
2. Kaikki oppiminen on uudelleen oppimista. Oppiminen onnistuu parhaiten silloin, kun opetusprosessiin tuodaan tutkittavaksi ja kokeiltavaksi oppijoiden uskomuksia ja teorioita, joita yhdistetään uusiin kehittyneempiin oivalluksiin.
3. Oppimisprosessi tarvitsee ristiriitoja, ongelmia ja jännitteitä, joiden selvittämiseen tarvitaan eri oppimistapoja.

Kolbin kokemuksellisen oppimisen erityispiirteet

4. Oppiminen on kokonaisvaltainen prosessi, jossa sopeudutaan ympäröivään maailmaan. Oppiminen ei tapahdu ainoastaan yhden toiminnan esim. tajunnan kautta, vaan siihen liittyy monta toisiinsa kytkeytynyttä toimintaa, kuten ajatteleva, tunteminen, hahmottaminen ja käyttäytyminen.
5. Oppimiseen sisältyy yksilön ja ympäristön välinen vuorovaikutus.
6. Oppiminen on tiedonrakentamisprosessi. Tieto on yhteisöllisen ja henkilökohtaisen tiedon vuorovaikutuksen tulosta.

Kokemukselliset oppimistavat

Oppija tarvitsee neljää eri oppimistapaa tehokasta oppimista varten. Eri oppimistavat kuvastavat erilaista toimintaa oppimisprosessin aikana. Alle on lyhyesti kirjattu Kolbin esittelemät oppimistavat.

▪ **Konkreettinen kokemus (concrete experience)**

- Oppija uskaltaa heittäytyä mukaan uusiin kokemuksiin ja elämyksiin ilman ennakkoluuloja. Oppimistilanteessa korostuu fyysinen *tunteminen*. Ongelmatilanteita lähdetään ratkomaan henkilökohtaisella tavalla ja omaa intuitiota käyttäen.

▪ **Reflektiivinen havainnointi (reflective observation)**

- Oppija osaa reflektoida, havainnoida ja kuvailla näkemäänsä monen eri näkökulman kautta. Oppimistilanteessa *seurataan* tilannetta ja yritetään ymmärtää asioita. Havainnoinnin kohteelle yritetään antaa jokin tarkoitus.

Kokemukselliset oppimistavat

- **Abstrakti käsitteellistäminen (abstract conceptualization)**

- Oppija muodostaa käsitteitä liittämällä havaintonsa sopivaan teoriaan. Hän ratkaisee ongelmia teoreettisesti. Oppimistilanteessa pääroolissa on *ajatteleminen, miettiminen ja pohtiminen*. Oppija etenee työssään järjestelmällisesti, osaa käsitellä asioita abstraktilla tasolla ja tehdä tutkimuksia.

- **Aktiivinen kokeilu (active experimentation)**

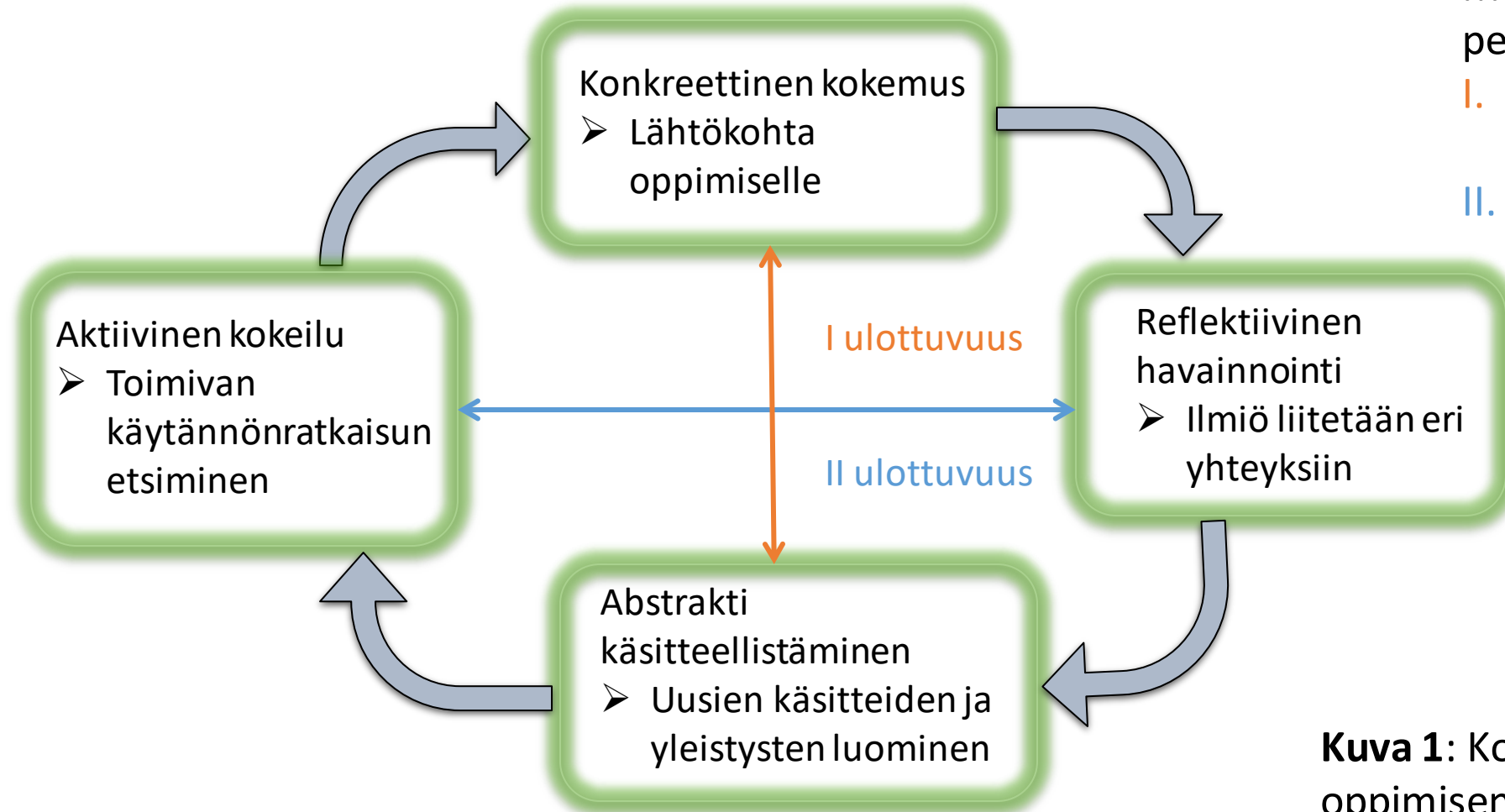
- Oppimistilanteessa keskitytään *tekemiseen*, aikaisemmin rakennettujen teorioiden käytännössä kokeiluun. Oppija haluaa vaikuttaa teoillaan ihmisiin ja muuttaa ympäristön olosuhteita.

Kokemuksellisen oppimisen sykli

Oppija siirtyy joustavasti oppimistavasta toiseen

Malli sisältää kaksi perusulottuvuutta:

- I. Ymmärtämisen ulottuvuus (prehension dimension)
- II. Muuntelun ulottuvuus (transformation dimension)

Kuva 1: Kolbin kokemuksellisen oppimisen sykli

Kolbin syklin ulottuvuudet

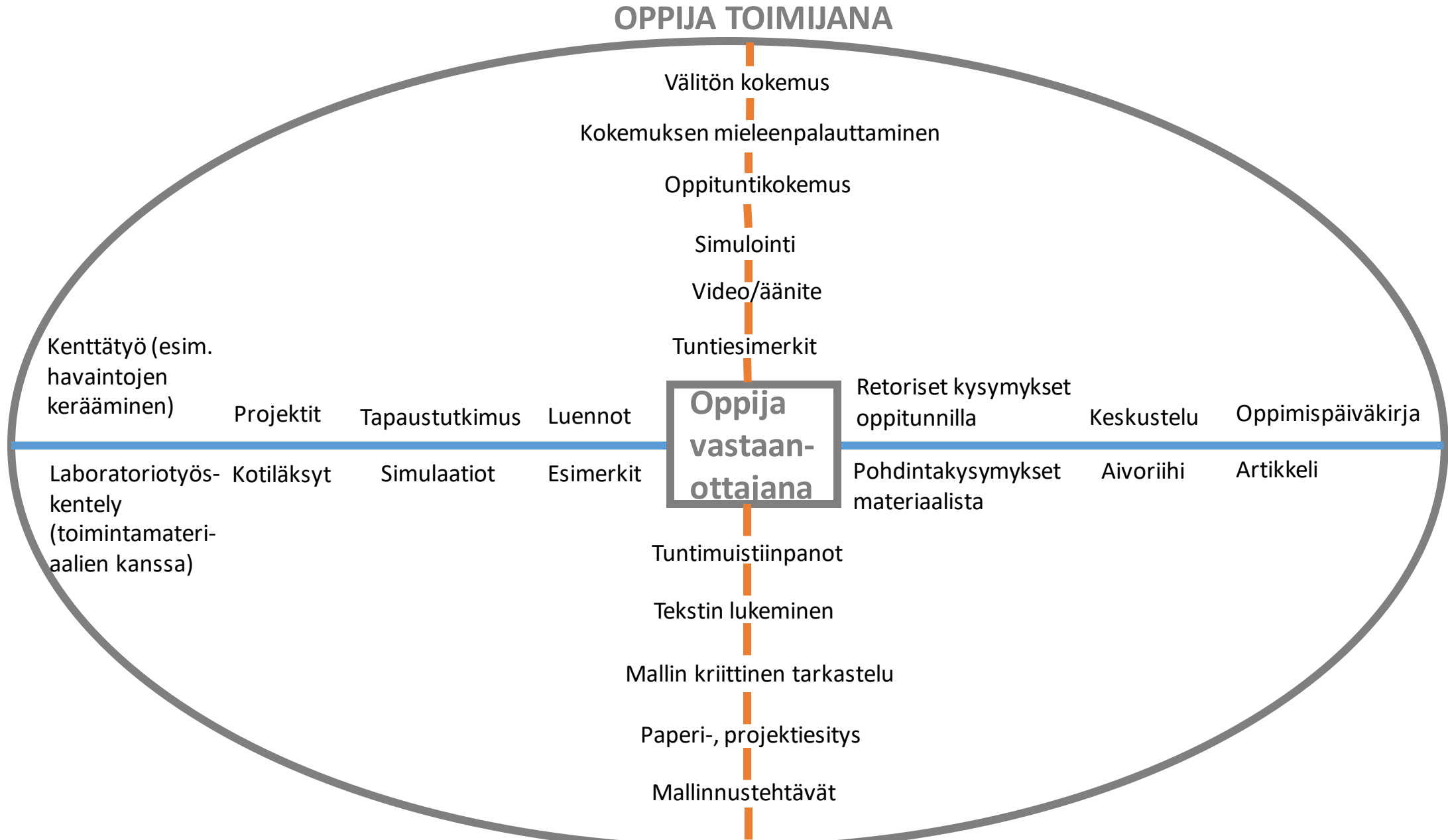
- I. Ymmärtämisen ulottuvuuden ääripäät ovat konkreettinen kokemus ja abstrakti käsitteellistäminen. Ne eroavat siinä, millä tavalla oppija ymmärtää jonkin asian tietyssä tilanteessa. Oppijalle muodostuu välittömän kokemuksen kautta intuitiivinen ja implisiittinen ymmärrys, tai päinvastaisesti hän ymmärtää asian käsitteellisen tulkinnan ja symbolisen esityksen kautta.
- II. Muuntelun ulottuvuudella kokemukselle luodaan merkityksiä ja omia ajatuksia tiedostetaan. Tämän ulottuvuuden ääripäät ovat reflektiivinen havainnointi ja aktiivinen kokeilu. Reflektiivisessä havainnoinnissa kokemusta käsitellään sisäisesti, omien mietiskelyjen kautta. Aktiivisessa kokeilussa kokemusta käsitellään ulkoisesti eri tilanteissa muiden ihmisten kanssa.

Oppimisen kannalta toimintakeinot voivat olla yhtä tärkeitä kuin toiminnan tavoitteet.

Kuva 2: Erilaisia toimintakeinoja

Kuva 3: Oppijan osallistumisen aste eri toimintakeinoissa. Kehä kuvastaa kokemuksellisen oppimisen mallia (ks. Kuva 1).

Reflektointi

- Kokemuksellinen oppiminen korostaa reflektiota tiedon muodostuksen edellytyksenä. Kokemuksesta tulee merkityksellinen reflektion kautta.
- Omien uskomusten oikeutusten tutkiminen, asioiden kyseenalaistaminen ja näkeminen useista eri näkökulmista, vaihtoehtoisten selitysten etsiminen ja niiden perustelu on esimerkiksi reflektiota.
- Reflektio on monimutkaista, tarkkuutta vaativaa, älyllistä ja emotionaalista toimintaa.
- Reflektion avulla pohditaan kokemuksia, käytöstä, opiskelun sisältöä ja taitoja.

Reflektointi

- Reflektiota voidaan tehdä ennen toimintaa (reflection-for-action), toiminnan aikana (reflection-in-action) ja toiminnan jälkeen (reflection-on-action). Myös reflektion reflektointi on mahdollista (reflection-on-reflection), esimerkiksi ryhmä oppilaita pohtii omaa reflektointiaan yhdessä reflektoiden.
- Portfoliotyöskentely ja oppimispäiväkirjan kirjoittaminen ovat esimerkkejä yksilöllisestä reflektiivisestä prosessoinnista. Ryhmässä reflektiota voidaan tehdä esimerkiksi keskustellen.
- Opetussuunnitelman mukaan oppilaan tulee oppia refleктоimaan oppimistaan, kokemuksiaan ja tunteitaan. (POPS 2014, s.17)
- Reflektio on jatkuva prosessi, jota käydään läpi aina uudelleen uusien kokemusten myötä.

Lähteet:

- Jäsberg, A. (2015). *Yläasteen oppimiskokonaisuus matematiikan ulkona opettamiseen*. Diplomityö. Tampereen teknillinen yliopisto. Luettu 16.12.2018.
<https://dspace.cc.tut.fi/dpub/bitstream/handle/123456789/23878/jasberg.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Kokonaisvaltainen ja kokemuksellinen oppiminen. Luettu 16.12.18.
<http://matwww.ee.tut.fi/kamu/julkaisut/raportit/oppimi08.htm#Heading12>
- Kolb, D.A. (1984). *Experiential learning: Experience as The Source of Learning and Development*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
- Kreber, C. (2001). Learning Experientially through Case Studies? A Conceptual Analysis. *Teaching in Higher Education*, 6(2), 217-228.
- Mäkinen, P. (2002). Kokemuksellinen oppiminen. Tampereen yliopisto. Luettu 16.12.18.
<http://www15.uta.fi/arkisto/verkkotutor/kokem.htm>
- Mäkinen, P. (2002). Reflektio oppimisessa. Tampereen yliopisto. Luettu 16.12.2018.
<http://www15.uta.fi/arkisto/verkkotutor/reflekt.htm>
- Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014. Opetushallitus. Helsinki: Next Print Oy.
- Rauste-von Wright, M. & von Wright, J. 1994. *Oppiminen ja koulutus*. Helsinki: WSOY. 140-146.
- Rauste-von Wright, M., von Wright, J. & Soini, T. (2003). *Oppiminen ja koulutus*. Helsinki: WSOY.

Lähteet:

- Saharinen, J. (2017). *Kokemuksellinen oppiminen, asiantuntijuus ja hiljainen tieto – Sarjakuvaopettajan ammatillinen kehittyminen*. Pro gradu –tutkielma. Itä-Suomen yliopisto. Kasvatustieteen ja psykologian osasto. Luettu 16.12.2018. http://epublications.uef.fi/pub/urn_nbn_fi_uef-20170549/urn_nbn_fi_uef-20170549.pdf
- Tavast, M. (2010). *Reflektiivinen ajattelu, opettamisen luova tehokeino*. Pro gradu –tutkielma. Tampereen yliopisto. Kasvatustieteiden laitos. Luettu 16.12.2018. <https://tampub.uta.fi/bitstream/handle/10024/81840/gradu04490.pdf?sequence=1>
- Teksti perustuu lähteeseen: Vesterinen, J. (2003). *Projektioppiminen – ohjaajan käsikirja*. Opinnäytetyö. Hämeen ammattikorkeakoulu. Luettu 16.12.18. <http://staff.hamk.fi/~ttuukkanen/projektiopiskelu/projektioppimisen-opas.pdf>
- Kuva 1: Kaakinen, T. (2007). *Koulutussuunnitelman laadinta johtamisen erikoisammattitutkintoon valmistavaan koulutukseen. Kehittämishankeraportti*. Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Luettu 16.12.2018. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/20128/jamk_1192701788_4.pdf?sequence=1
- [Kuva 2](#): flickr.com. Kathy Cassidy. (CC BY-NC-SA 2.0).
- Kuva 3: Dixon, M. & Svinicki, N. (2010). The Kolb Model Modified for Classroom Activities. *College Teaching*, 35(4), 141-146. Luettu 16.12.2018. <https://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/87567555.1987.9925469>

Yhteistyössä / I samarbete med

